

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.552/2014/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Szitha Albert ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve**, címeszám alatti székhelyű I. rendű, **II.rendű felperes neve**, címeszám alatti székhelyű II. rendű, valamint **III.rendű felperes neve**, címeszám alatti székhelyű III. rendű felpereseknek – a dr. Koltay Zsolt ügyvéd által képviselt **alperes neve**, címeszám alatti székhelyű alperes ellen szerződéstől történő elállás jogszerűségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2014. szeptember 2. napján kelt 17.G.20.290/2014/4. számú ítélete ellen az alperes által 5. sorszámon előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja** az alábbi átszövegezéssel:

A bíróság megállapítja, hogy a felperesek által az alperessel 2012. július 14. napján megkötött szerződések, a felperesek 2013. február 14.-i, alperesi szerződésszegésre alapított elállása folytán megszűntek.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 50.000,- (Ötvenezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Az alperes külön felhívásra köteles megfizetni az államnak 36.000,- (Harminchatezer) forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

A víziközmű szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (Vksztv.) 2012. évtől hatályos újabb szabályai szerint a víziközmű szolgáltatást a Magyar Energia Hivatal (MEH) által kiadott engedély alapján lehet végezni, mely engedély biztosít kizárólagos jogot és jelent egyúttal kötelezettséget az ott meghatározott ellátási területen a víziközmű szolgáltatás nyújtására. A törvény értelmében a víziközmű szolgáltatást olyan szolgáltatók végezhetik, akik az ún. felhasználói egyenérték meghatározott mértékét elérik vagy azt meghaladják. A korábbi szolgáltatók, akik az adott szolgáltatási területen az előírt egyenértéket nem érik el, a törvény szerint csak 2014. december 31-ig működhetnek.

A felperesi önkormányzatok, mint ellátásért felelős intézmények hosszútávra szeretnék volna rendezni a Vksztv. új szabályainak megfelelően a szolgáltatási területeiken a víziközmű szolgáltatást, ezért annak ismeretében, hogy a korábbi időszakban szolgáltatást végző Az A... Kft. a törvényi előírásnak – a felhasználói egyenérték – már nem felelt meg, új szolgáltatót kerestek. Ennek eredményeként kötötték meg 2012. július 14. napján az állami tulajdonú alperesi részvénytársasággal az egyező szövegezésű és egységes szabályokat tartalmazó bérleti-üzemeltetési szerződést. Ezekben rögzítették: a szerződés célja a felperesi önkormányzatok víziközmű

szolgáltatással kapcsolatos feladatainak zavartalan ellátása érdekében a víziközmű vagyoni üzemeltetési jogának alperes részére történő átengedése. A 2012. június 14-én aláírt szerződéseket a felek határozatlan időre kötötték, az átadó felperesek 2012. december 31. napjáig vállaltak kötelezettséget az ún. rendszerfüggő víziközmű elemek és alkotórészei, tartozékai rendeltetésszerű használatra alkalmas, megfelelő műszaki állapotban történő birtokba adására. A szerződés II/1/6. pontja szerint a birtokbaadást megelőzően ezen átadásra kerülő elemek tárgyában a felek részletes műszaki állapotfelmérést végeznek, melynek megállapításait közösen írásban rögzítik.

A II/1/7. pont szerint az üzemeltetési tevékenység kezdő napja 2013. január 1. napja, az alperesi átvevő az üzemeltetési tevékenységet ettől a naptól kezdődően köteles megkezdeni és a víziközmű szolgáltatást ellátni. Az alperes által végzendő üzemeltetési feltételek szabályai között a szerződés átvevői kötelezettségként rögzítette az időszakonkénti leltározási selejtezési feladatokat ellátását, üzletszabályzat készítését a szolgáltatás alapvető rendjére vonatkozóan, továbbá 2013. január 1. napjáig felelősségbiztosítás megkötését és az arról szóló kötvény, átadók részére történő bemutatását. A szerződés III/3.2.3. pontjában az átvevő külön kötelezettséget vállalt arra, hogy a – korábbi szolgáltató – A... Kft. munkáltatóval munkaviszonyban álló munkavállalók közül 75 fő munkavállalót „jogfolytonosan, munkajogi jogutódlással átvesz”. A munkajogi jogutódlás tárgyában az érintett felek külön írásbeli megállapodás megkötését vállalták, a munkavállalók átvételének napja: 2013. január 1.

Az alperes két alkalmazottja 2012. novemberétől végezték az átadás-átvétel előkészületi munkálatait a A... Kft. irodájában, illetve telephelyein, ennek során helyszíni adatfelvételi listák készültek, illetve fényképekkel is dokumentálták a tevékenységüket. Átadás-átvételre alkalmas, összesített állapotfelmérő-leltár azonban nem készült el. Az alperes 2013. január 1-jei határidővel a víziközmű üzemeltetési tevékenységet nem kezdte meg, a szolgáltatás folytonosságát ezt követően továbbra is a A... Kft. biztosította a három felperesi önkormányzat ellátási területén.

személy 1. neve polgármester az I. rendű alperes törvényes képviselőjeként, egyúttal II. és III. rendű alperesek nevében is, 2013. január 18-án felszólítást intézett az alperesi céghez, melyben hiányolta az átadás-átvétel kezdeményezését és lebonyolítását. Kifogásolta, hogy az alperes ezzel kapcsolatos kötelezettségeinek és az üzemeltetési tevékenység megkezdésének nem tett eleget, nem vette át az üzemeltetéshez szükséges vagyoni- és eszközállományt és nem kötötte meg az ezekre vonatkozó bérleti szerződést, illetve a A... Kft. dolgozóinak átvételével kapcsolatos munkaszerződések sem készültek el. A felperesek együttműködési készségüket kifejezve kérték, hogy az átvevő gazdasági társaság (alperes) haladéktalanul kezdje meg a szolgáltatási kötelezettségét lehetővé tevő intézkedések megvalósítását, készítse el a felméréseket, leltárokat és szerződéstervezeteket. Amennyiben a felhívó levélben adott 5 napos póthatáridő alatt az alperes a felhívásnak nem tenne eleget, úgy a felperesek a szerződés elállással vagy rendkívüli felmondással történő megszüntetését helyezték kilátásba

Ezt követően 2013. január 23-án egyeztető tárgyalásra került sor, melyen felperesi önkormányzatok polgármesterei, valamint az alperesi cég vezérigazgatója és jogi, szakmai képviselői voltak jelen. A tárgyalásról készült jegyzőkönyvben az alperes jogi képviselője elismerte, hogy nem felel meg a hibátlan teljesítésnek az, hogy a 2013. január 1-jei határidőtől nem kezdődött meg az alperes részéről a víziközmű szolgáltatás. Elismerte továbbá, hogy nem jött létre a dolgozók jogutódlására vonatkozó megállapodás sem, ezzel kapcsolatban alperesi vezérigazgató kiigazításra szoruló, téves tartalmú szerződéstervezetek készítését hozta fel védekezésként, egyúttal utalt arra, hogy a szerződés aláírása nélkül is megtörténhet a dolgozók ideiglenes foglalkoztatása az alperes részéről. A szakmai vezetők nyilatkozata szerint az állapotfelmérés megtörtént fényképfelvételek készültek, de ez teljes körűen nem lett dokumentálva, az ennek megfelelő összesítő szakdokumentum nem készült el. A megbeszélés a jövőre szóló további együttműködés lehetőségeire vonatkozó

megegyeztetést nem eredményezett.

A felperesek 2013. február 14-én írásban egyező tartalmú szerződéstől történő elállást jelentettek be, ebben rögzítették, hogy a szerződésszegéssel összefüggésben kitűzött póthatáridő eredménytelen eltelte miatt nem tartanak igényt a víziközmű szolgáltató tevékenységére, a jogviszony megszüntetésének jogcímeiként a Ptk. 300. § (1) és (2) bekezdését jelölték meg. Másodlagosan utaltak arra is, hogy ha ezen meghatározott jogcímen a szerződés megszüntetését az alperes nem fogadja el, úgy a szerződések rendes felmondással 10 hónapos felmondási idő mellett kívánják megszüntetni.

Az alperes az érdekmúlást alaptalannak ítélve az elálláshoz nem járult hozzá, a szerződés rendes felmondással történő megszüntetését azonban nem ellenezte.

A fentieket követően az alperes 2013. február 19-én a Magyar Energia Hivatalhoz, mint felügyeleti hatósághoz fordult a szolgáltató személyének kijelölése érdekében. Kérte, hogy a hivatal a A... Kft.-vel szemben állapítsa meg a víziközmű szolgáltatói tevékenység engedély nélküli végzését, tiltsa el e céget a tevékenység folytatásától és határozattal a perbeli ellátási területre vonatkozóan ideiglenesen közérdekű üzemeltetőt jelöljön ki.

A hivatal a felügyeleti eljárásban hozott határozatával az ideiglenesen közérdekű üzemeltető kijelölésére irányuló kérelmet, valamint a A... Kft. felhasználói egyenértékének és üzemeltetési szerződésének felülvizsgálatára irányuló kérelmet elutasította, egyúttal I. számú végzésével a további eljárást felfüggesztette. Utóbbi rendelkezés indokaként a határozat rögzíti, a hivatal felügyeleti eljárása lezárásának előfeltétele a három felperesi önkormányzat és az alperes között az elállás jogszerűségének megállapítása tárgyában indult peres eljárás elbírálása. A per tárgya ugyanis érinti az ellátásért felelősök és a víziközmű szolgáltatók közötti üzemeltetési szerződések létét. Az érintett településeken a víziközmű szolgáltatást továbbra is biztosító A... Kft. és az ellátásért felelős önkormányzatok között az üzemeltetési szerződés megszüntetésére nem került sor, hanem ezzel párhuzamosan kötötte meg az ellátásért felelős három önkormányzat 2012. július 14-én a bérleti-üzemeltetési szerződést az alperessel ugyanazon víziközmű szolgáltatási ágazatra és ellátási területre vonatkozóan. A irányadó szabályozás szerint két víziközmű szolgáltató ugyanarra az ágazatra vonatkozó víziközmű szolgáltatási joggal nem rendelkezhet. Ezzel kapcsolatban a hivatal megállapította, hogy a felek között kialakult jogvitában a polgári bíróságnak van hatásköre eljárni, a bírósági döntése pedig kihat a hivatal álláspontjára, a végleges üzemeltető személyét illetően.

A felperesek keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az alperessel 2012. július 14-én megkötött bérleti-üzemeltetési szerződések a 2013. február 14-i jogszerű elállási nyilatkozat folytán, visszamenőleges hatállyal megszűntek.

Alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elsődlegesen a megállapítási kereset érvényesítésére a Pp. 123. §-ban előírt konjunktív feltételek hiányára hivatkozott, állítása szerint a felperesek nem jelölték meg, hogy milyen jogi érdekükben áll a szerződés elállás folytán történő megszűnésének bírósági megállapítása. Alperes érdemben is vitatta a felperesek érdekmúlását és az erre alapított elállás jogának hatályos gyakorlását, állítása szerint őt nem terheli mulasztás amiatt, hogy a közműszolgáltatás nem volt megindítható szerződési határidőben. Alperes hivatkozott a kölcsönös együttműködési kötelezettség elmulasztására, mely felpereseket is terhelte. Állítása szerint a felpereseknek kellett volna a víziközmű elemek alkotórészeit, tartozékait tartalmazó leltárt elkészíteni és azt alperes részére átadni. Ugyancsak felperesek terhére rótták alperes, hogy a birtokbaadást megelőző műszaki állapot felmérés közös elvégzésére és írásbeli rögzítésére sem került sor, állította, hogy a felpereseknek vagyoni értékelést is kellett volna készíteniük. Az alperesi álláspont szerint általában a felpereseknek kellett volna elől járniuk a birtokbaadással kapcsolatos kötelezettségek teljesítésével. Mindezekre tekintettel a felperesek szegték meg a bérleti-üzemeltetési

szerződésben rögzített átadás-átvétellel kapcsolatos főbb kötelezettségeiket, ez részükről jogosulti késedelemnek minősül, mely kizárja az alperes kötelezeti késedelmét.

A dolgozók átvételével kapcsolatos felperesi állításokkal ellentétben hangsúlyozta, hogy a NAV-nál bejelentette a 75 munkavállaló foglalkoztatását, a továbbiakban pedig lehetőség lett volna a munkavállalói igényeknek megfelelő szerződéstervezetek összeállítására. Vitatták a felperesi póthatáridő megfelelését és hivatkozott arra, hogy a felperesek elállást közlő nyilatkozatukban kifejezetten előadták, a jövőben sem kívánják birtokba adni a szolgáltatás végzéséhez szükséges víziközmű elemeket. Ezen megfogalmazás alperesi álláspont szerint arra utal, hogy a felpereseknek korábban sem állt szándékukban az átadás-átvétel. Mindez pedig olyan jogosulti késedelemnek minősülő mulasztás, amely nem tette lehetővé az alperes, mint kötelezett késedelmének bekövetkeztét. Mindezek alapján vitatta a Ptk. 300. § (1), (2) bekezdésre alapított, megbízási érdekmúlásra alapított elállási jogot.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelemnek helyt adva megállapította, hogy a felperesek által az alperessel 2012. július 14-én megkötött bérleti üzemeltetési szerződésektől, felperesek 2013. február 14-én jogszerűen álltak el – érdekmúlásra hivatkozással. A bíróság ítéletének indoklásában megállapította, hogy a per tárgyát képező szerződés a 2001. évi CCIX. számú törvény (Vszktv.) szabályozási hatálya alá esik, melynek 51. § (7) bekezdése folytán a Ptk. közüzemi szerződésre vonatkozó szabályai is irányadók. A szerződés megszűnésének megállapítását a bíróság a Pp. 123. §-a alapján lehetségesnek találta, utalva arra, hogy a felpereseknek rendkívüli érdeke fűződik az adott községek víziközmű szolgáltatásának folyamatosságához. Utalt rá, ha a szolgáltatás megszűnik, ez akár szükségállapothoz is vezethet, ezt a fajta közüzemi alapszolgáltatást nem lehet szüneteltetni. Felpereseknek ezért jogaik megóvása érdekében a megállapítási kereset benyújtására lehetőségük volt. A bíróság méltányolta a felperesek jogi érdekét tekintetben is, hogy a szolgáltatás folyamatossága érdekében az eddig mindenben szabályszerűen szolgáltató korábbi szerződő fél folytathassa a jogszabályban megállapított időpontig a közszolgáltatást. A jogvita érdemi elbírálása során a bíróság, bár talált felperesi oldalon is szerződésszegő mulasztást, ugyanakkor ezt nem minősítette olyan súlyúnak, amely a nagyobb jelentőségű alperesi késedelmeket kimentené. Utóbbiak közül kiemelte, a leltározással kapcsolatos feladatok elvégzésének elmaradását, különösen tekintettel arra, hogy az alperes egységes dokumentum formájában az általa megkezdett állapotfelmérés eredményét nem tudta összegezni.

A 2013. január 23-i jegyzőkönyvből kiemelte azon alperesi nyilatkozatokat, melyekből kitűnik, a dolgozók foglalkoztatásának jogutódlására vonatkozó megállapodások megkötése a nem megfelelő tartalmú alperesi szerződéstervezetek miatt hiúsult meg és ezt a hiányt alperes egészen a szerződéstől történő felperesi elállás időpontjáig sem pótolta. Összegezve a bizonyítási eljárás eredményét, a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek objektív okból bekövetkező érdekmúlásra alapított elállása jogszerű volt, az a felek közötti szerződéseket visszamenőleges hatállyal megszüntette. Megjegyezte még, hogy a különböző engedélyek beszerzésének elmaradás, a biztosításkötés, illetőleg üzletszabályzat elkészítésének elmulasztása eleve lehetetlenné tette, hogy a szerződésben vállalt cél teljesülhessen. Megállapította továbbá, hogy a MEH határozata értelmében a A... Kft. a felperesek elállása folytán jogszerűen szolgáltattott tovább, figyelemmel arra is, hogy erre a törvényről fogva 2014. december 31-ig jogosult. Az elsőfokú ítélet meghozatalakor így nem állt fenn párhuzamos szerződési szolgáltatásra történő megállapodás a A... Kft. és az alperes vonatkozásában.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és a kereset elutasítását. Alperes fellebbezésének indoklásában abból indult ki, hogy az elállás közlésének időpontjában kötelezeti késedelem nem állt fenn részéről, a szerződés egyébként sem tartalmazott konkrét rendelkezést arról, hogy melyik félnek kell a szerződés tárgyát képező víziközművek

birtokba adásával kapcsolatban elől járnia. Hangsúlyozta, az együttműködési kötelezettség a feleket kölcsönösen köti, e körben a felperesek azon intézkedéseket és nyilatkozatokat azonban elmulasztották, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az alperes kötelezettként teljesíteni tudjon. A leltározással kapcsolatban az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtett állásponttal ellentétben azt hangsúlyozta, hogy az nem a szerződés kezdő időpontjához igazodó kötelezettséget rótt a szolgáltatóra, hanem az üzemeltetési tevékenység folytatásának időtartama alatt végzendő kötelezettségről van szó. Hangsúlyozta, a felperesek érdekmúlásra alapított elállásának jogszerűségét a bíróság tévesen állapította meg, mivel ez csak az ún. szigorú, fix határidő elmulasztása esetére vonatkozó lehetőség. A szerződésben kikötött kezdő időpont eltelte nyomán fennmaradt a A... Kft. üzemeltetési joga, ezt a tevékenységet ez a cég tovább végezhet, és ehhez képest került sor póthatáridő kitűzésére, amely ugyancsak azt támasztja alá, hogy nem fix határidős szerződés jött létre a felek között. A póthatáridőt illetően kifogásolta, hogy az öt napos időszak nem volt elegendő a hiányok pótlására, a rövid határidő nem biztosított reális lehetőséget az alperes számára, hogy az üzemeltetési tevékenységet megkezdje. Az utolsó egyeztető tárgyaláson reális ütemtervet kellett volna elfogadnia a feleknek, mely irányadó lehetett volna a határidő szempontjából, ettől azonban felperesek mereven elzárkóztak.

A felperesek írásban előterjesztett ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték.

A fellebbezés **nem alapos.**

A felperesek által előterjesztett Pp. 123. § szerinti megállapítási kereset kapcsán elsődlegesen azt vizsgálta a bíróság, hogy fennáll-e a kereset előterjesztésének valamennyi konjunktív törvényi előfeltétele. A Pp. 123. §-a szerint megállapítási kereseti kérelem előterjesztésének csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában teljesítést nem követelhet. Ezzel kapcsolatban a kialakult bírói gyakorlat főszabály szerint nem teszi lehetővé olyan megállapítási kereset érvényesítését, mely arra irányul, hogy egy, a felperes ellen indított eljárásban védekezésként felhozható igény fennálltát állapítsa meg a bíróság (BDT 2009/2143.szám alatti döntés).

A perbeli esetben abból kell kiindulni, hogy felperesek, mint helyi önkormányzatok számára törvény írja elő a víziközmű szolgáltatást, a helyben biztosítandó közfeladatok között (2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés).

A felperesek a víziközmű szolgáltatás ellátásáért felelős önkormányzatokként, a víziközmű szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (Vksztv.) 2012. évtől bevezetett új rendelkezései alapján kívántak e törvényi kötelezettségüknek eleget tenni, amikor a megújult szabályoknak megfelelő szolgáltatót kerestek. Ennek eredményeként került sor a perbeli három víziközmű szolgáltatásra irányuló bérleti-üzemeltetési szerződés (15. § (1) bekezdés) megkötésére, mely a Vksztv. IV. fejezet 10. pontjában részletezettek szerinti, a Ptk-ban nem szabályozott komplex, atipikus szerződéses jogviszonynak felel meg.

Az alperes szerződésben vállalt kötelezettsége alapján víziközmű szolgáltatónak minősül, aki a víziközmű szolgáltatás ellátási felelőseivel, a Vksztv. 15. § (2) bekezdése szerinti jogviszonyban áll, tevékenységét a felügyeleti szerv, Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEH) engedélye alapján jogosult ellátni.

Az ismertetett jogszabályi keretek között létrehozott szerződéses jogviszony – alperesi szerződésszegésre alapított – felperesi elállás folytán történő megszűnésének megállapítására irányult. A kereset azt célozta, hogy a felperesek a jogszabályi előírásokból adódó kötelezettségeiket a jövőre nézve is teljesíthessék, az elállás alperesi visszautasítása nyomán kialakult bizonytalan jogi

helyzet tisztázódjon.

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy az alperesi kezdeményezésre indult közigazgatási felügyeleti eljárás során a MEH felfüggesztette a közműszolgáltató kijelölése iránti eljárást, éppen jelen perbeli eljárás folyamatban léteire hivatkozással. Az ítéletábra is osztotta azt a jogi álláspontot, hogy a MEH előtt folyamatban lévő közigazgatási eljárás lefolytatásának előkérdése jelen perbeli jogvita eldöntése, tehát ez is megalapozza a felperesek perindításhoz fűződő jogvédett érdekének fennálltát. A felperesek már keresetükben is hivatkoztak arra, hogy az alperes a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatalhoz fordult, a szolgáltató személyének kijelölése végett, majd 9. sorszámú beadványuk mellékleteként csatolták is a hivatal DKFSFO 02 213/15-15. számú, 2013. május 27. napján kelt iratát, melyben a hivatal három végzést hozott. Első végzésével az eljárást felfüggesztette, jelen peres eljárásra figyelemmel. Második végzésével az alperes által előterjesztett közérdekű üzemeltető kijelölésére irányuló kérelmet elutasította. Ezen végzés indokolásában rögzítette, hogy egy településen belül egyidejűleg két víziközmű szolgáltató ugyanazon ágazatra víziközmű szolgáltatási joggal nem rendelkezhet, ennek tárgyában a bíróságnak van hatásköre, mely jelen ügy elbírálásának előkérdése. Rögzítette továbbá, hogy a 2011 évi CCIX. törvény és a végrehajtásáról szóló 58/2013. (II.27.) Korm. rendelet 95. § (3) bekezdése szerint ideiglenesen közérdekű üzemeltető nem jelölhető ki.

Figyelemmel arra, hogy a Vksztv. 38. § (1) bekezdése szerint a hivatal a víziközmű szolgáltató és ellátásért felelőssel szemben is eljárhat, ha jogszabályi vagy a hivatal által kiadott engedélyben foglaltakat megszegi, és a 32. § szerint közérdekű üzemeltetőt is kijelölhet, ezért a bár a hivatal az ideiglenes közérdekű üzemeltető kijelölésével kapcsolatos kérelmet elutasította, azonban a közérdekű üzemeltető kijelölésével kapcsolatos kérdés eldöntésére vonatkozó kérelem továbbra is fennáll, ezért a felpereseknek a megállapítási kereset előterjesztéséhez fűződő jogi érdekelttségük is fennállt.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta érdemben, hogy a felperesek által közölt elállás jogszerű volt-e, az kiváltotta-e szerződések visszamenőleges hatályú megszüntetésének joghatását (Ptk. 319. § (2) bekezdés, 320. § (1) bekezdés).

A felperesi szerződés megszüntetésére irányuló elállások jogszerűségének vizsgálata során nem vitatott, kiinduló tényállási elem, hogy az alperes 2013. január 1-jei szerződésben rögzített határidő elteltével sem kezdte meg a közmű-szolgáltatási tevékenységet, ezzel kötelezettként tehát késedelembe esett (Ptk. 298. § a) pont). A szolgáltatásra kötelezett a szerződések alapján az alperes volt, ezért neki kellett a teljesítéssel, annak előkészítéséhez szükséges dokumentációs anyagok elkészítésével elől járnia.

A kötelezetti késedelem következményeinek kimentése érdekében alperes felperesek esetében jogosulti késedelemre hivatkozott, általában említve, hogy a felperesnek kellett volna a szerződés kapcsán a birtokbaadási eljárás során elől járnia. A jogosulti késedelemre hivatkozás azonban nem lehet formális ürügye a kötelezetti késedelem jogkövetkezményei alóli mentesülésnek, mentesülést akkor hoz, ha a jogosult ténylegesen, érdemben akadályozza a kötelezettet a teljesítésben (BDT 2008/1747. számú eseti döntés).

A perbeli bérleti üzemeltetési szerződések leltározással kapcsolatos szabályai – amint arra a fellebbezésben az alperes egyébként helytállóan hivatkozik – valóban a szerződéses kapcsolat későbbi időszakra vonatkozó, folyamatos ellenőrzési tevékenységet írnak elő, azok nem az átadás-átvételi folyamathoz kapcsolódnak.

A szerződés II/1/6. pontja azonban kifejezetten a birtokbaadást megelőzően ír elő részletes műszaki állapotfelmérést a felek számára. Ez a valóságban csak úgy volt lebonyolítható, hogy a víziközmű elemeket birtokló A... Kft. – a felperesek utasítására – lehetővé tette 2012. novemberétől az alperes szakembereinek (**személy 2. neve, személy 3. neve**) a helyszínen a részletes műszaki állapotfelmérést. Az említett szakemberek a 2013. január 23-i egyeztető tárgyaláson akként

nyilatkoztak, hogy ezt ők meg is kezdték, feljegyzéseket és fényképfelvételeket készítettek, de az átadás-átvételhez szükséges egységes dokumentációt nem sikerült összeállítaniuk. Ezt a nyilatkozatot tartalmában egyezően a per során tanúvallomásként is előadták. Az ítélet tábla álláspontja szerint mindezekből az következik, hogy a részletes műszaki állapotfelmérést és ez alapján egy egységes dokumentációt a szerződés tárgyát képező rendszerfüggő víziközmű elemekről, az alperes szakembereinek kellett volna elkészíteniük. A szerződésszerű eljárás ezzel kapcsolatban az, hogy ennek készre jelentésével kellett volna időpontot kérnie alperesnek a felperesektől a konkrét átadás-átvétel vagy birtokbaadás lefolytatásához. Nem vitatott azonban, hogy erre az alperes részéről nem került sor. A kötelezeti késedelembe esés tehát alperesi oldalon következett be, a felperesek mulasztása ezt nem érintette. Emellett a szerződésszerű szolgáltatási tevékenység megkezdését akadályozta, a 75 munkavállaló munkaviszonyának megoldatlansága is. A 2013. január 23-i egyeztető tárgyalás jegyzőkönyvében (9. oldal) **személy 4. neve**, alperesi vezérigazgató elismerte, hogy alperes hibájából nem megfelelő tartalmú munkaszerződés-tervezetek kerültek kiküldésre, ezek aláírásának elmaradása tehát nem a felperesek vagy a **A... Kft.** mulasztásával hozható összefüggésbe. A felperesek által megjelölt és alperes részéről nem vitatott egyébként ugyancsak lényeges szerződési kötelezettségek elmulasztása volt még az is, hogy nem készült üzletszabályzat, a felelősségbiztosítási kötvényt az alperes nem tudta bemutatni, a vízjogi engedélyek beszerzését pedig pedig csupán állította, ennek hitelt érdemlő igazolására sem került sor.

A felsorolt mulasztások olyan lényeges szerződési kötelezettségek teljesítésének elmaradását jelentik – melyek függetlenül a felperesek esetleges kisebb jelentőségű mulasztásaitól – összességében nem tették lehetővé az alperes birtokba lépését és a szolgáltatási tevékenység megkezdését a 2013. január 18-i póthatáridő elteltével sem. A Ptk. 300. § (1) bekezdésében rögzített főszabály szerint kötelezeti késedelem esetén a jogosulti érdekmúlás megalapozhatja a szerződéstől történő elállást. A (2) bekezdés értelmében nincs szükség a teljesítéshez fűződő érdek megszűnésének bizonyítására, ha a jogosult az utólagos teljesítésre megfelelő határidőt szabott és az is eredménytelenül telt el. A Ptk. 300. § (2) bekezdés 2. fordulatának alkalmazása jelen esetben indokolt, különös tekintettel arra is, hogy az alperes az 5 napos póthatáridő alatt sem tett utólag igazolható intézkedést szerződési kötelezettségeinek teljesítése érdekében. Megjegyzendő, hogy a póthatáridő ténylegesen 2013. február 14-ig, tehát az elállási nyilatkozat megtételének időpontjáig terjedt, mely valójában másfél hónapos lehetőséget biztosított még alperes számára a kötelezeti késedelembe esés következményeinek elhárításához. A perbeli esetben tehát a Ptk. 300. § (2) bekezdés 2. fordulata alapozza meg az elállás jogszerűségét, mely rendelkezés lényegében az érdekmúlás törvényi vélelmét mondja ki, a póthatáridő eredménytelen elteltének esetére. A szerződésszegésre alapított elállás speciális törvényi szabályozásából adódó perbeli körülmény teszi jogszerűvé, és hatályossá a felperesek szerződést megszüntető jognyilatkozatát (BH 2004/501., BDT 2011/2590. számon közzétett eseti döntések).

A felperesek által közölt elállási nyilatkozatot értékelve hangsúlyozandó, hogy az elállás egyoldalú címzett jognyilatkozat, hatályosulásához az kell, hogy az a címzetthez megérkezzen, annak elfogadása vagy visszautasítása ebből a szempontból irreleváns. A joghatás kiváltására a jogszabályi feltételeknek megfelelő, és szabályszerűen közölt elállási nyilatkozat önmagában alkalmas volt (BH 2005/393., BDT 2000/339., szám alatt közzétett eseti döntések).

A perbeli esetben a felperesek bizonyítási kötelezettségüknek eleget tettek, az elállás joglapja fennáll, az alperes jogellenes szerződésszegő magatartása (mulasztásai) alapot adott az elállásra, a póthatáridő eltelté miatt az érdekmúlás bizonyítására valójában nem is volt szükség a per során.

Az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező része ennek ellenére érdekmúlásra alapított elállás jogszerűségét rögzítette, ezt az ítélet tábla a kifejtettek szerint pontosította, egyúttal az érdemben helyes ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdésre hivatkozással helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság a felperesek személyes illetékmentessége folytán le nem rótt elsőfokú eljárási illetékviselési kötelezettségéről nem rendelkezett. Ezt a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pereszes alperesnek kell külön felhívásra megfizetnie, csakúgy, ahogy az eredménytelen fellebbezés miatt a fellebbezési eljárási illetéket is.

A jogi képviselővel eljáró és írásban fellebbezési ellenkérelmet előterjesztő felperesek másodfokú eljárási költségét ugyancsak az eredménytelenül fellebbező alperesnek kell viselnie (Pp.78. § (1) bekezdés).

S z e g e d, 2015. május 14. napján

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó sk.
a tanács elnöke

. Dobler László sk.
előadó bíró

Dr. Gál Marianna sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő